

AGNIESZKA KWIATEK-SOŁTYS

Rolnicza baza ekonomiczna małych miast regionu krakowskiego

Artykuł przedstawia wyniki badań nad sytuacją i rolą rolnictwa w małych miastach regionu krakowskiego, rozumianego jako obszar leżący w granicach trzech województw: krakowskiego, nowosądeckiego i tarnowskiego. Sieć miejska na tym obszarze obejmuje obecnie 29 ośrodków małych, tzn. liczących poniżej 20 tys. mieszkańców. Jednak z powodu braku porównywalnego materiału statystycznego dla dwóch najmłodszych miast (Świątnik Górnych i Ciężkowic) zostaną one w niniejszej analizie pominięte.

Znaczenie funkcji rolniczej było dotąd często opuszczane lub spłycone w literaturze geograficznej ze względu na brak statystyki dotyczącej rolnictwa indywidualnego. Rolnictwo co prawda nie pełni z reguły funkcji miastotwórczej, jednak pominięcie roli rolnictwa w miastach doprowadza do znacznego wypaczenia struktury funkcjonalnej – szczególnie małych miast (Rajman, 1962). Miasta rolnicze oparte na stanie względnej równowagi pomiędzy funkcjami rolniczymi a pozostałymi muszą być typem przejściowym. Albo powstaną w nich inne funkcje nierolnicze i miasto przestanie być miastem rolniczym, albo nowe funkcje się nie pojawią i miasto przestanie być miastem (Lewiński, 1991). W całym okresie powojennym obserwujemy stopniowe zmniejszanie się liczby miast typowo rolniczych, tj. takich, w których powyżej 50% zatrudnionych stanowiliby zatrudnieni w rolnictwie. Nawet w skali całego kraju miasta takie przestały praktycznie egzystować (Tkocz, 1966; Lewiński, 1991). Na systematyczne zmniejszanie się roli rolnictwa w miastach miał wpływ z jednej strony związany z polityką państwa rozwój przemysłu, a obecnie rozwój licznych zakładów rzemieślniczych i handlowych, a z drugiej fakt zmiany użytkowania przestrzennego miast, powodujący zmianę przeznaczenia gruntów z rolniczego na mieszkaniowy, przemysłowy lub komunikacyjny, uwarunkowany najczęściej budową lub planami budowy obwodnic. Zdarza się, że władze miasta wykupują od indywidualnych właścicieli działki rolnicze i przeznaczają je potem pod obszar za-

gospodarowania przemysłowego, np. w 1997 roku w Dobczycach wykupiono od prywatnych posiadaczy działki pod strefę przemysłową, w Wieliczce, podobnie jak w Brzesku, następuje zmiana użytkowania ziemi w związku z budową południowych odcinków obwodnic tych miast. Ze zmianami tymi wiąże się też rosnące zatrudnienie ludności małych miast w sektorach pozarolniczych. Nie oznacza to jednak zupełnej eliminacji funkcji rolniczej, przeciwnie, w niektórych spośród małych miast regionu wyspecjalizowane rolnictwo oraz instytucje obsługujące ten dział są podstawą ich egzystencji i stają się motorem ich rozwoju gospodarczego, np. w Krzeszowicach czy Proszowicach.

Materiały spisu rolnego przeprowadzonego w Polsce w czerwcu 1996 roku, na których w dużej mierze bazuje niniejsze opracowanie, pozwalają na określenie faktycznego miejsca i roli rolnictwa w strukturze małych miast. Analizując liczbę pracujących w rolnictwie w stosunku do ogółu pracującej ludności w miastach (ryc. 1) wyróżniono cztery typy miast małych regionu krakowskiego: A – miasta rolnicze, B – miasta z wyraźną subdominantą rolnictwa, C – miasta nierolnicze, w których rolnictwo pełni funkcję uzupełniającą oraz D – miasta o marginalnej roli rolnictwa. W kategorii miast rolniczych, czyli takich, w których ponad 50 % pracujących związanych jest z rolnictwem, znalazło się tylko jedno miasto – Piwniczna (50,9% ogółu pracujących). Trzeba tutaj jednak zaznaczyć, że co prawda ponad połowa ludności pracującej deklaruje pracę wyłącznie w swoim gospodarstwie rolnym, jednak dla znacznej grupy „rolniczych” mieszkańców Piwnicznej dodatkowe źródło utrzymania stanowi obsługa całorocznego, rozwijanego tu od wielu lat, ruchu turystycznego. Wielu spośród mieszkańców Piwnicznej w tzw. martwym rolniczo sezonie podejmuje także dorywcze prace w budownictwie, szczególnie w województwie warszawskim. Uwzględniając natomiast osoby pracujące wyłącznie na działkach, tj. w gospodarstwach o powierzchni poniżej 1 ha, w grupie miast o specjalizacji rolniczej znalazłby się również Grybów (42,8% bez oraz 51,9% z działkami), a na pograniczu grupy A i B także Skała, z 49-procentowym udziałem pracujących w rolnictwie. Wliczenie tej grupy pracujących może się wydawać uzasadnione z uwagi na istnienie i działalność gospodarstw specjalistycznych, które nie zajmują najczęściej dużej powierzchni. Ich liczba w większości małych miast jest jednak bardzo mała, zaś możliwość utrzymania się wyłącznie z tradycyjnej uprawy (najczęściej w miastach są to ciągle zboża, ziemniaki, rzadziej warzywa i owoce) na obszarze mniejszym od 1 ha jest problematyczna. Z tego względu zaproponowany podział miast w zasadzie nie uwzględnia pracujących na działkach.

Kolejną kategorię miast stanowią ośrodki o odsetku pracujących pomiędzy 25 a 50%. Ta kategoria reprezentowana jest przez 10 miast: wspomniana wcześniej rolniczo-usługowa Skała, Radomyśl Wielki, Mszana Dolna i Szczawnica; rolniczo-przemysłowe Sułkowice i Grybów; usługowo-rolnicze Nowy Wiśnicz, Pilzno, Tuchów oraz przemysłowo-rolniczy Jordanów. Rolnictwo w tych dwu pierwszych kate-

goriach ma równocześnie strukturę zbliżoną do miejsca tego działu w Polsce (Górz, Rajman, 1988).

W kategorii C – miast z uzupełniającą funkcją rolniczą znalazło się 8 ośrodków o funkcji przede wszystkim usługowej: Dobczyce, Niepołomice, Słomniki, Dąbrowa Tarnowska, Żabno, Muszyna, Rabka i Stary Sącz. W pozostałych 8 miastach pracujący w rolnictwie stanowią poniżej 10% ogółu pracujących, zatem rolnictwo spełnia w nich z reguły funkcję marginalną. W tej grupie znalazły się: Alwernia, Krzeszowice, Myślenice, Proszowice, Wieliczka, Brzesko, Krynica oraz Limanowa. Są to zatem ośrodki albo o wyspecjalizowanych funkcjach innych niż rolnicze (przemysłowa w Alwerni, uzdrowskowa w Krynicy, turystyczna w Wieliczce), albo ośrodki, które pomimo położenia na obszarze rolniczym mają lepiej rozwinięte inne sfery życia gospodarczego, związane z historycznym rozwojem usług z racji obsługi większego niż sama gmina obszaru. Proszowice, Limanowa, Myślenice i Brzesko były do 1975 roku miastami powiatowymi (Dąbrowa Tarnowska, również było miasto powiatowe, znalazła się w grupie C). W kategorii tej zatem znalazły się zarówno miasta, w których rolnictwo rzeczywiście ma marginalne znaczenie, np. Brzesko, jak i miasta ważne z punktu widzenia obsługi rolniczego zaplecza, jak np. Proszowice, w których ludność związana z rolnictwem poprzez pracę w sferze usług dla rolnictwa zaliczona jest jednak do innego działu gospodarki. W grupie tej trudno również nie zauważyć Krzeszowic, w których rolnictwo obecne jest poprzez funkcjonowanie jednego, ale bardzo dużego, specjalistycznego gospodarstwa ogrodniczego, czytelnego również w fizjonomii miasta.

Waga rolnictwa w miastach wydaje się być również istotna ze względu na znaczną liczbę osób, dla których rolnictwo jest głównym, wyłącznym bądź dodatkowym źródłem utrzymania (tab.1). W świetle materiałów spisu rolność ludność związana z rolnictwem poprzez fakt zamieszkania w gospodarstwie domowym z użytkownikiem gospodarstwa rolnego stanowi w większości małych miast badanego regionu znaczący odsetek – średnio 42,3% ogółu ludności. W obrębie jednak wszystkich województw są miasta, które odsetek ten mają znacznie, nawet 2-krotnie wyższy, jak i takie, w których jedynie około 10% ludności ma związek jest z rolnictwem. Najwyższe wartości zanotowano w Radomyślu Wielkim (80,8%). Udział powyżej 60% mają również Pilzno, Skąła, Sułkowice i Piwniczna, a zatem ośrodki zaliczone do miast rolniczych lub z subdominantą rolnictwa (typy A i B). Najmniejszy procent ludności związanej z rolnictwem obserwujemy w miastach o wyraźnie rozwiniętej pozarolniczej specjalizacji funkcjonalnej, np. w Krynicy (12,8%), niski odsetek wykazuje również usługowo-przemysłowe Brzesko (13,0%). Pozostałe miasta zaliczone w oparciu o udział pracujących do kategorii D – o niewielkim znaczeniu rolnictwa, w świetle tego miernika sytuują się nieco lepiej, przykładowo w Krzeszowicach już ponad 23% ludności wykazuje związki z rolnictwem (poprzez zamieszkanie w gospodarstwie domowym z użytkownikiem gospodarstwa rolnego).

Na uwagę zasługuje również struktura wieku użytkowników gospodarstw rolnych (działek) w obrębie miasta. Średnio aż 37,4% dla wszystkich miast stanowią osoby powyżej 60 roku życia. Udział ten jest wyższy w woj. nowosądeckim – nawet do 46,3 % w Szczawnicy i ponad 40% w Jordanowie, Muszynie, Piwnicznej i Starym Sączu. Średnia dla miast woj. krakowskiego wynosi 35,7%, a dla miast woj. tarnowskiego 36,2%. Udziały te wśród ludności wiejskiej są w otoczeniu małych miast nieco niższe. Znaczny odsetek użytkowników gospodarstw w wieku poprodukcyjnym wpływa zatem na zmniejszenie roli samego rolnictwa w badanych gminach miejsko-wiejskich.

Na złą kondycję rolnictwa wpływa zapewne również brak wykształcenia rolniczego wśród użytkowników indywidualnych gospodarstw rolnych. Według danych spisu wykształcenie rolnicze ma bowiem jedynie od 1,2 % (Szczawnica) do 13,4% w Proszowicach. Wśród tej grupy ponadto dominują osoby z wykształceniem rolniczym – zasadniczym zawodowym. Większą nieco grupę stanowią osoby z ukończonymi kursami rolniczymi. Jednak nawet sumując osoby z kursem i rolniczym wykształceniem uzyskamy jedynie od 11% w Alwerni i Piwnicznej do 38% w Radomyślu Wielkim, 39% w Szczawnicy i 43% w Rabce. Dodatkowo wyższy odsetek wykształcenia rolniczego zaobserwowano tam, gdzie istnieją różnego rodzaju szkoły rolnicze, np. w Niepołomicach, gdzie działa średnia Szkoła Managerów Rolnictwa, w Limanowej, gdzie funkcjonuje Liceum i Zasadnicza Szkoła z profilem rolniczym, a także w Starym Sączu, gdzie istnieje Liceum Zawodowe i Rolnicze. Względnie wysoki udział użytkowników gospodarstw rolnych z wykształceniem rolniczym w Radomyślu Wielkim jest pochodną funkcjonowania Zespołu Szkół Rolniczych w niedaleko położonym Brniu. Również obecnie wśród młodzieży Radomyśla Wielkiego szkoły rolnicze cieszą się dużą popularnością (co związane jest po części z zainteresowaniem młodzieży, ale i dostępnością, w tym komunikacyjną, konkretnej szkoły). Różnego rodzaju szkoły rolnicze lub z profilem rolniczym istnieją i w innych miastach, np. w Dobczycach (Zasadnicza Szkoła Mechanizacji Rolnictwa, Technikum Rolnicze), Myślenicach (Zasadnicza Szkoła Rolnicza), Tuchowie (filia tarnowskiej Zasadniczej Szkoły Ogrodniczo-rolniczej), również w Grybowie, Jordanowie oraz Mszanie Dolnej. Zdarza się też, że władze gminy stwarzają rolnikom możliwość doksztalcania podczas różnego rodzaju kursów. Np. w ubiegłym roku władze Wieliczki, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Fundacja Zopatrzenia Wsi w Wodę zorganizowały cykl wykładów, które cieszyły się zainteresowaniem wśród miejscowych rolników.

Aktywizującą rolę pełnią również duże gospodarstwa produkcyjne. Przykładem może być wspomniane wcześniej, a istniejące już od ponad 20 lat, obecnie jako spółka z o.o. gospodarstwo „Produkcja i Hodowla Roślin Ogrodniczych” w Krzeszowicach. Ten kombinat szklarniowy jest ważnym i liczącym się nawet na rynku krajowym producentem warzyw (przede wszystkim ogórków i pomidorów) oraz kwiatów doniczkowych i ciętych. Zakład zajmuje się również hodowlą nowych odmian i pro-

dukacją nasion. Zatrudniając ponad 380 osób z Krzeszowic i okolicznych miejscowości zajmuje 14 ha „pod szkłem” i około 300 ha użytków rolnych. Innym przykładem może być Reprodukcyjna Ferma Szynszyli „Raba” – największa tego rodzaju ferma w Polsce. Jej pozycja potwierdzona została powołaniem w 1997 roku Ogólnopolskiego Związku Hodowców Szynszyli z siedzibą w Myślenicach. Fermę szynszyli usytuowano również w Słomnikach. Ponadto specjalistyczne gospodarstwa ogrodnicze funkcjonują w Dobczycach, Sułkowicach, Wieliczce i innych miastach. Gospodarstwa te, choć są z reguły nieliczne i małe, stanowią wyraźne, łatwe do zaobserwowania w fizjonomii miasta obiekty (Liszewski, 1973).

Przestrzeń rolnicza w miastach, nie zawsze jednak tak czytelna w terenie (granicze bowiem pomiędzy miastem a wsią często się zacierają), zajmuje w większości małych miast Regionu Krakowskiego bardzo wyraźną pozycję. Powierzchnia użytków rolnych w miastach jest bardzo zróżnicowana. Najniższe średnie udziały zanotowano w miastach woj. nowosądeckiego – 46,2% ogólnej powierzchni miast. Wynika to jednak ze specyfiki położenia górskiego wielu miast oraz znacznego w nich odsetka lasów, np. Krynica, którą charakteryzuje najniższy odsetek użytków rolnych (23,9%) ma równocześnie najwyższy udział lasów (63% ogólnej powierzchni miasta). Podobne rozpiętości zanotowano w Szczawnicy, Piwnicznej, Muszynie i Rabce. Wyższymi odsetkami użytków rolnych charakteryzują się miasta woj. tarnowskiego i krakowskiego, szczególnie te położone na obszarach typowo rolniczych: Proszowice, Skała, Słomniki, Żabno, Nowy Wiśnicz powyżej 73% oraz Radomyśl Wielki i Pilzno, gdzie około 80% powierzchni miasta zajmują użytki rolne. Trzeba jednocześnie zaznaczyć, że w strukturze użytków rolnych wyraźnie dominują grunty orne, zajmując nawet do 96% użytków (Słomniki). Nieco inaczej przedstawia się wskaźnik powierzchni użytków rolnych na 1 mieszkańca poszczególnych miast (tab.1). Zdecydowanie najmniejsza powierzchnia przypada na mieszkańca Brzeska – jedynie 2,7 ara. Poniżej 10 arów przypada również na mieszkańców 6 miast woj. krakowskiego i 3 miast woj. nowosądeckiego (Krynicy, Limanowej i Starego Sącza). W 5 ośrodkach (Niepołomicach, Radomyślu Wielkim, Jordanowie, Muszynie i Piwnicznej) wskaźnik ten oscyluje pomiędzy 20 a 30 arami na mieszkańca. Największy obszar użytków rolnych na 1 mieszkańca mają Pilzno (31 arów) oraz Szczawnica – aż 37,9 arów.

Rozmieszczenie obszarów użytkowanych rolniczo w obrębie poszczególnych miast znacznie się różni. W niektórych miastach obszary takie znajdujemy bardzo blisko centrum (dotyczy to szczególnie gospodarstw specjalistycznych, prowadzących uprawę na niewielkiej powierzchni, ale pod szkłem). W większości jednak obszary te zlokalizowane są na obrzeżach miast, np. w Myślenicach i Krzeszowicach stanowią zwarty obszar na pn.zach. od centrum, w Niepołomicach rozmieszczone są wokół miasta, niejednokrotnie zbliżając się do jego centrum, również w bliskiej od centrum odległości znajdziemy takie obszary użytkowane rolniczo w Proszowicach, Skale, Radomyślu Wielkim czy Żabnie.

Tabela 1. Wybrane mierniki funkcji rolniczej w małych miastach regionu krakowskiego w 1996 roku

Miasto	Ludność	Pracujący ¹ w rolnictwie %	Ludność zamieszkała ²	Użytkownicy gospodarstw powyżej 60lat %	Uzytki rolne w ha	UR w pow. miasta %	UR na 1 mieszk. w arach
Alwernia	3191	8	35	40	4200	47,2	13,2
Dobczyce	5568	15	33	37	7000	53,8	12,5
Krzeszowice	8530	3	24	42	4900	66,2	5,7
Myślenice	17752	8	28	37	12500	41,5	7,0
Niepołomice	7336	22	41	40	15200	56,1	20,7
Proszowice	6683	9	26	26	5500	76,4	8,2
Skąpa	3602	35	64	29	2200	73,3	6,1
Słomniki	4458	11	32	32	2500	75,7	5,6
Sułkowice	5892	33	64	39	10000	60,6	17,0
Wieliczka	17813	2	24	36	7600	56,7	4,3
średnia dla woj.	x	15	37	36	x	60,8	10,0
Grybów	6140	43	47	33	10800	63,5	17,6
Jordanów	4786	25	60	40	11900	56,9	24,9
Krynica	13180	4	13	38	9600	23,9	7,3
Limanowa	14353	9	34	37	11200	60,2	7,8
Mszana Dolna	6790	35	55	34	13500	49,8	19,9
Muszyna	5028	18	45	45	10700	44,6	21,3
Piwniczna	5634	51	62	45	13700	35,8	24,3
Rabka	13601	15	28	39	16200	44,3	11,9
Stary Sącz	8784	23	37	42	8500	51,2	9,7
Szczawnica	7271	32	54	46	27600	31,4	37,9
średnia dla woj.	x	25	43	40	x	46,2	18,3
Brzesko	17513	2	13	38	4700	43,9	2,7
Dąbrowa Tarnowska	11015	19	39	33	16000	69,3	14,5
Nowy Wiśnicz	2495	29	52	37	3700	74,0	14,8
Pilzno	4186	29	67	33	13000	81,0	31,0
Radomyśl Wielki	1892	30	81	34	3900	78,0	20,6
Tuchów	6165	26	47	36	12300	67,9	19,9
Żabno	4264	16	42	43	8300	74,8	19,5
średnia dla woj.	x	25	55	42	x	76,4	20,2

¹ pracujący w rolnictwie do ogółu pracujących w miastach

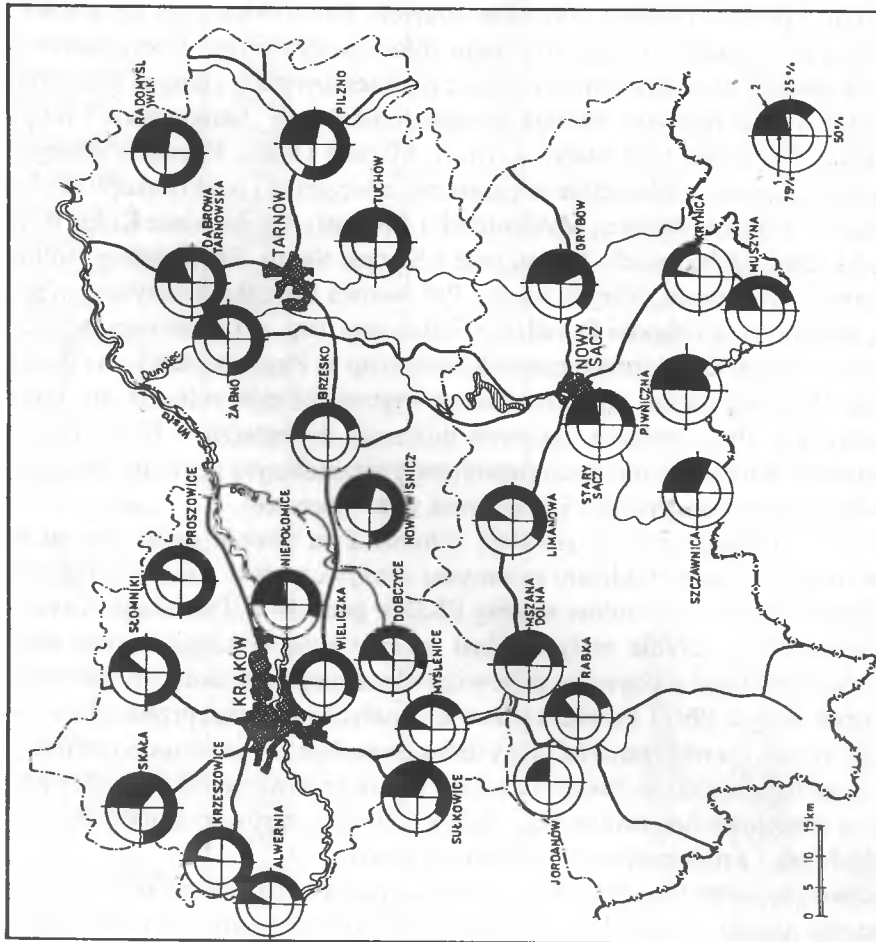
² ludność faktycznie zamieszkała w gospodarstwie domowym z użytkownikiem gospodarstwa rolnego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów *Spisu Rolnego, 1996 i Roczników Statystycznych woj. krakowskiego, nowosądeckiego, tarnowskiego, 1997*

Małe miasta stają się również ważnymi ośrodkami obsługi i promocji rolniczego zaplecza. W okresie tworzenia samorządu terytorialnego usługi dla rolnictwa są dodatkowym, ale ważnym elementem kształtującym i umacniającym powiązania miasta z zapleczem, uwidacznia się to jednak dopiero przy badaniu innych funkcji miasta. Owe powiązania przejawiają się między innymi w funkcjonowaniu wspomnianych wyżej szkół rolniczych oraz umiejscowieniu na terenie małych miast różnych instytucji świadczących wszelkiego rodzaju usługi dla rolnictwa. W Proszowicach np. powstała Giełda Rolna „Ekorol” o zasięgu regionalnym, zajmująca się handlem, pośrednictwem i przetwórstwem produktów rolnych. Proszowice stają się już wyspecjalizowanym ośrodkiem obrotu towarami rolno-spożywczymi. Cotygodniowo odbywają się również duże targi, m.in. rolnicze w Krzeszowicach i innych miastach. We wszystkich niemal miastach istnieją gminne spółdzielnie „Samopomoc Chłopska” (Alwernia, Słomniki, Sułkowice, Krynica, Mszana Dolna, Pilzno, Radomyśl Wielki, Tuchów, Żabno), spółdzielnie mleczarskie, mleczarnie i punkty skupu mleka (np. w Brzesku, Skale, Limanowej, Myślenicach i Alwerni), Spółdzielnie Kółek Rolniczych w Alwerni, Dobczycach, Jordanowie i Starym Sączu, Spółdzielnie Rolniczo-Handlowe w Wieliczce, Starym Sączu, Państwowe Ośrodki Maszynowe (np. w Krynicy, Limanowej), Ośrodki Doradztwa Rolniczego (np. w Limanowej, Myślenicach, Proszowicach), Kasy Ubezpieczenia Rolnego (np. w Proszowicach) oraz Banki Spółdzielcze. W szeregu miast organizowane są wystawy płodów rolnych, np. Targi Płodów Rolnych w Proszowicach, wystawa drobnego inwentarza w Myślenicach i inne. We wszystkich niemal miastach funkcjonują nierzadko już prywatne lecznice czy kliniki dla zwierząt oraz punkty i pogotowia weterynaryjne.

Swego rodzaju bodźcem dla rozwoju rolnictwa na terenie gmin, ale także i w obrębie miast jest wzrost udziału przemysłu spożywczego w miastach. Ogólna liczba zarejestrowanych podmiotów według EKD w podsekcji „Produkcja Artykułów Spożywczych” na terenie małych miast regionu krakowskiego wynosi 261, a w 10 miastach przemysł spożywczy stanowi produkcyjną dominantę lub subdominantę (Kwiatek-Sołtys, 1997). Powstawanie wielu małych i średnich przedsiębiorstw pozarolniczych oraz rozwój szerokiej gamy usług powoduje, że część ludności rolniczej podejmuje działalność w otoczeniu rolnictwa, w przetwórstwie czy usługach, dzięki czemu częściowo hamowany jest odpływ ludności, zarówno z ubogich terenów wiejskich, jak i z najmniejszych, rolniczych miast.

Rolnictwo jest wreszcie jednym ze źródeł zasilania budżetów miast. Wpływy z tytułu podatku rolnego są jednak w poszczególnych miastach bardzo zróżnicowane i trudne do porównania ze względu na niejednorodność statystyki w tym zakresie (kwestie budżetowe ujęte są z reguły w przekrojach miejsko-gminnych). Można jednak przyjąć, że udziały te dochodzą sporadycznie do 30% ogólnych dochodów gminy.

Ryc. 1. Rolnictwo w strukturze ekonomicznej małych miast regionu krakowskiego

1 – udział pracujących w rolnictwie

2 – udział użytkowników rolnych w powierzchni administracyjnej miasta

Źródło: Opracowanie własne

LITERATURA

- Górz B., Rajman J., 1988. *Współczesne kierunki rozwoju rolnictwa w Karpatach*. Folia Geographica, series Geographica - Oeconomica, vol. XXI, Wrocław, s.5-23.
- Kwiatek-Sołtys A., 1997. *Miejsce przemysłu w strukturze funkcjonalnej małych miast Regionu Krakowskiego*. Materiały konferencji „Problemy transformacji struktur przemysłowych w procesie przechodzenia do gospodarki rynkowej”, Instytut Geografii WSP w Krakowie i Komisja Geografii Przemysłu PTG, Warszawa – w druku.
- Lewiński S., 1991. *Czy koniec ery miasteczek rolniczych?* Przegląd Geograficzny, z.1-2, s. 29-41.
- Liszewski S., 1973. *Użytkowanie ziemi w miastach województwa opolskiego*. Instytut Śląski, Opole.
- Rajman J., 1962. *Próba klasyfikacji funkcjonalnej pozarolnych ośrodków pracy w województwie krakowskim*. Rocznik Naukowo-Dydaktyczny WSP w Krakowie, z. 10, Geografia, s. 103-112.
- Tkocz J., 1966. *Funkcje i typy rolnicze miast*. Inst. Śląski, Opole.

Agnieszka Kwiatek-Sołtys

AGRICULTURAL ECONOMIC BASE OF SMALL TOWNS OF CRACOW REGION

The results of research on situation and role of agriculture in small towns of Cracow Region are presented in the article. Agriculture does usually not make the town creating function; not including this function in research on the functional structure of towns, however, leads to its warp. The author analyses main demographic social and economical factors of agriculture, emphasises the role of big, productive and specialised farms and the place of agriculture in the spatial structure of the town. In some of the nearly 30 cities under consideration specialised agriculture and associated institutions are the main factors of their development which is the case, for example, in Proszowice or Krzeszowice.

